

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Факультет рибного господарства та природокористування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор, проректор
з науково-педагогічної роботи

_____ Вікторія ГРАНОВСЬКА
« ____ » _____ 2024 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «водні біоресурси та аквакультура»
спеціальності 207 «водні біоресурси та аквакультура»

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Водні біоресурси та аквакультура» спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» / Коржов Є. І. – Херсон: ХДАЕУ, 2024. – 29 с.

Розробник наскрізної програми: доктор філософії, кандидат географічних наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури Коржов Є. І.

Наскрізну програму розглянуто на засіданні кафедри водних біоресурсів та аквакультури ХДАЕУ

Протокол № ____ від _____ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Віктор ШЕВЧЕНКО
(ПІБ)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП

(підпис)

Віктор ШЕВЧЕНКО
(ПІБ)

СХВАЛЕНО:

Методичною комісією факультету
рибного господарства та природокористування
Протокол № ____ від _____ р.

Голова методичної комісії

(підпис)

(ПІБ)

Вченою радою факультету
рибного господарства та природокористування
Протокол № ____ від _____ р.

Голова Вченої ради

(підпис)

(ПІБ)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИК.....	4
1.1. Графік навчальних та виробничих практик	5
1.2. Навчальна практика.....	6
1.3. Виробнича практика.....	6
1.4. Обов'язки студентів-практикантів.....	8
2. КОМПЛЕКСНА НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК	9
3. ПРОГРАМА І ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	12
3.1. Загальні методичні рекомендації до написання звіту про виробничу практику.....	14
3.2. Оформлення звіту про виробничу практику.....	14
3.3. Правила ведення щоденника виробничої практики.....	16
3.4. Форми та методи контролю результатів виробничої практики	17
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	17
ДОДАТОК А.....	20
ДОДАТОК Б.....	23
ДОДАТОК В.....	24

ВСТУП

Практичне навчання студентів є невід'ємною складовою навчального процесу підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Водні біоресурси та аквакультура» спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура». Термін та спрямованість навчальних і виробничих практик визначені Стандартом вищої освіти за спеціальністю 207 «Водні біоресурси та аквакультура», який затверджено Міністерством освіти і науки України, а також типовими програмами відповідних навчальних дисциплін, складові яких передбачають практичну підготовку.

Формою підсумкового контролю навчальних практик студентів визнано залік. Виробничі та навчальні практики здобувачів вищої освіти оцінюється комісією за результатами захисту ними звітів як диференційований залік з виставленням оцінок у заліковій відомості.

Комплексна програма і методичні рекомендації розроблені з метою упорядкування і уніфікації умов проведення практичного навчання студентів у закладах вищої освіти. При їх підготовці використанні такі нормативні документи, як Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти (від 31.01.2024 р. №7/ОД), та Положення про індивідуальний графік навчання, проходження практики та складання заліково-екзаменаційної сесії здобувачів вищої освіти (29.12.2020 р. №94-ОД).

Викладено комплексну наскрізну програму навчальних і виробничих практик студентів вищих закладів освіти III-IV рівнім акредитації за спеціальністю 207 «Водні біоресурси та аквакультура». Описано порядок проходження практик, викладено методологію їх проведення і основні складові документального оформлення та звітності.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИК

Набуття професійних практичних навичок висококваліфікованого фахівця можливе лише за умов безпосередньої участі у виробничих процесах на базі промислових господарств різного типу, підрозділах науково-дослідних установ.

Ці вимоги до практичної підготовки фахівців забезпечуються через наскрізну систему взаємопов'язаних практик – навчальних (молодші курси) і виробничих (старші курси) на освітньому рівні «бакалавр».

Проходження практик здійснюється на відповідно обладнаних базах кафедр на виробництві, у лабораторіях науково-дослідних інститутів, рибничих заводів різної спрямованості.

**1.1. Графік навчальних та виробничих практик бакалаврів
напряму підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»
спеціальності 207 «водні біоресурси та аквакультура»**

Денна форма навчання:

№	Найменування практики	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Кількість годин
Навчальні практики					
1	Навчальна практика зі вступу до спеціальності	1	2	2	60
2	Навчальна практика з гідроботаніки з основами екології	1	2	1	30
3	Навчальна практика з гідробіології	2	4	3	90
4	Навчальна практика з гідробіології	1 СкТ	2	3	90
Виробничі практики					
5	Виробнича практика	3	6	9	270
6	Виробнича практика	2 СкТ	4	9	270
7	Переддипломна практика	4	8	6	180
8	Переддипломна практика	3 СкТ	6	6	180

Заочна форма навчання:

№	Найменування практики	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Кількість годин
Навчальні практики					
1	Навчальна практика зі вступу до спеціальності	2	4	2	60
2	Навчальна практика з гідроботаніки з основами екології	2	4	1	30
3	Навчальна практика з гідробіології	3	6	3	90
Виробничі практики					
5	Виробнича практика	4	8	9	270
7	Переддипломна практика	5	10	6	180

1.2. Навчальна практика

Навчальні практики проводяться у другому семестрі на першому, першому за скороченим терміном та другому курсах підготовки бакалаврів. Вони мають мету ознайомити студентів з особливостями майбутньої професії та надати їм можливість більш глибоко засвоїти отримані теоретичні знання, оволодіти професійними навичками методами дослідження, практичної роботи.

Навчальні практики проводяться на I курсі із дисциплін вступ до спеціальності, гідро ботаніка; на II курсі – біологія, гідробіологія, основи акваріумістики; на III курсі – іхтіологія і рибництво. Вони відбуваються на базі філій на виробництві та навчально-дослідних полігонах, у профільних науково-дослідних установах, навчально-дослідних господарствах, окремих передових виробничих підприємствах.

Навчальні практики проводяться академічними групами під керівництвом викладачів відповідних дисциплін.

Перед початком навчальної практики обов'язково проводиться інструктаж студентів з охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки, особистої та виробничої гігієни і санітарії.

Під час навчальної практики студенти ведуть щоденники, в яких записують відомості про характер, об'єми виконаних робіт тощо, а також робочі зошити і альбоми, в яких надають скорочену характеристику місця практики (водойми, господарства), замальовують і описують визначені види рослин і тварин. Щоденники, робочі зошити і альбоми перевіряються викладачем. По закінченню практики студенти складають залік, який заноситься до залікової книжки.

1.3. Виробнича практика

Виробнича практика студентів проводиться у другому семестрі третього та четвертого року підготовки згідно графіку навчального процесу.

Основним завданням виробничої практики є закріплення знань, отриманих під час навчання, оволодіння виробничими, організаційними та управлінськими навичками роботи на підприємствах.

Використання програми виробничих практик на усіх освітніх рівнях повинно співпадати із отриманням необхідних експериментальних та виробничих даних, які могли б бути використані при написанні курсових та кваліфікаційних робіт (проектів).

Виробничі практики студентів проходяться на базах виробничої практики. Підбір баз практик здійснюється із створеного каталогу, який щорічно переглядається і поповнюється. До каталогу заносяться підприємства і установи, які відповідають вимогам і з якими заключені відповідні договірні відносини.

Зміст і послідовність практик визначається програмою, яка розробляється на випускових кафедрах згідно з навчальним планом. Перед виїздом на практику студенти проходять інструктаж, отримують направлення, щоденник, договір та повідомлення практики (додатки А, Б, В). На практику студенти можуть направлятися індивідуально чи групами.

За час проходження виробничої практики студент виконує програму і проводить експериментальні дослідження, збирає і обробляє первинний матеріал, який є основою для виконання курсових та кваліфікаційних робіт (проектів). Для обліку виконаної роботи кожний студент-практикант зобов'язаний вести щоденник, що містить вихідні матеріали для складання звіту.

Керівництво виробничою практикою з боку освітніх закладів проводиться шляхом періодичних виїздів викладачів-керівників, що надали студентам індивідуальні завдання. Керівник виробничої практики, який у подальшому переважно здійснює і керівництво кваліфікаційною роботою (проектом):

- бере участь у виборі об'єкта практики;
- погоджує методики досліджень;
- перевіряє звіт студента за результатами практики;
- у складі комісії приймає і оцінює звіт з практики;
- подає завідувачу кафедри письмовий звіт щодо результатів проходження виробничої практики із зауваженнями і пропозиціями.

Безпосередньо у господарстві студент-практикант закріплюється наказом за керівником підрозділу, який здійснює керівництво практикою на виробництві, забезпечує необхідні умови для успішного проходження практики, а саме:

- проводить інструктаж з техніки безпеки і виробничої санітарії;
- організовує проведення виробничої практики студентів відповідно до програми;
- ознайомлює студентів з організацією роботи на робочому місці та управлінням окремими технологічними процесами, обладнанням, машинами та їх використанням, економічними аспектами виробництва;
- проводить контроль за виконанням програми практики, допомагає виконувати виробничі завдання, надаючи відповідні консультації;
- навчає студентів дотримуватись безпечних методів роботи;
- контролює ведення щоденників та хід збору матеріалів для написання звіту.

В кінці практики керівник від виробництва дає характеристику студентів, в якій вказується про якість та повноту виконання програми практики та індивідуальних завдань, про ставлення студента до роботи та його участі у громадському житті господарства, про рівень теоретичної і практичної підготовки студента, його організаційних здібностей.

Після завершення терміну виробничої практики студент підписує у керівника практики на виробництві щоденник, отримує відгук

(характеристику) відносно своєї діяльності за період практики, робить відповідні відмітки у відрядженні. Підписи у щоденнику, характеристиці і листі відрядження затверджуються печаткою.

Прибувши на навчання до закладу вищої освіти після практики студент зобов'язаний у 10-денний термін здати на перевірку і рецензування керівнику практики звіт, до якого додається щоденник, відгук-характеристика і лист відрядження.

Захист звітів щодо проходження здобувачами виробничої практики проводиться на кафедрі з участю членів комісії, склад якої затверджується деканом факультету. Отримана за результатами захисту оцінка заноситься до залікової книжки і враховується при призначенні студентам стипендії.

1.4. Обов'язки студентів-практикантів

При проходженні навчальних і виробничих практик студенти зобов'язані:

1. повністю виконувати завдання, передбачені програмою практики;
2. перебувати на місці практики у термін, визначений наказом і відрядженням;
3. у разі необхідності лишити місце проходження практики обов'язково поставити до відома керівника практикою від університету та керівництво бази практики;
4. дотримуватись діючих в установах правил внутрішнього трудового розпорядку;
5. вивчати та строго дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
6. вести щоденник, в який записувати необхідні виробничі дані, робити замальовки тощо;
7. збирати вихідні матеріали на курсові та дипломні роботи (проекти) у відповідності з індивідуальним завданням отриманим попередньо від керівника практикою або наукового керівника кваліфікаційної роботи;
8. по закінченню практики отримати відгук (характеристику) з виробництва, підписи керівника від господарства завірені печаткою установи у щоденнику;
9. представити письмовий звіт про виконання програми практики та в установлені робочім планом терміни захистити його у встановленому порядку на кафедрі перед керівником практики та комісією.

2. КОМПЛЕКСНА НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

Навчальні практики 1 курсу

Вступ до спеціальності

Метою є ознайомити майбутніх фахівців – іхтіологів-рибоводів з основними закономірностями функціонування гідроекосистем, абіотичними та біотичними чинниками та процесами, які на них впливають, підготувати їх до найбільш повного засвоєння дисциплін природничо-наукового, професійного і практичного циклів підготовки, а також до набуття знань і вмінь під час проходження навчальної та технологічної практики.

Дисципліна гармонійно поєднана з усіма іншими, що складають теоретичну і практичну основу підготовки, насамперед з гідрохімічними, гідробіологічними, іхтіологічними та технологічними її складовими.

В результаті проходження навчальної практики студенти повинні знати:

- структуру організації навчального процесу на факультеті рибного господарства та природокористування університету і особливості навчання спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура»;
- вміти визначати основні закономірності функціонування водних екосистем, вплив на них абіотичних та біотичних факторів водного середовища;
- історія розвитку рибальства і аквакультури;
- складові та можливості використання водних ресурсів;
- зміст та система підготовки фахівців спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура»;
- технології виробництва товарної риби;
- загальні вимоги до ставових господарств, виробничі процеси в ставових господарствах;
- спеціальні види рибницьких господарств;
- інтенсифікацію ставового рибництва та використання пасовищної технології ведення аквакультури в ставових господарствах;
- світові напрямки розвитку ставового рибництва.

База практики: проблемна науково-дослідна лабораторія кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Гідроботаніка з основами екології

Мета навчальної практики – ознайомитись з особливостями будови та життєдіяльності водних рослин, різноманітністю, охороною, методами гідроботанічних досліджень та засобами цілеспрямованого керування процесами розмноження та розвитку гідрофітів з метою підвищення біологічної продуктивності водних об'єктів.

В результаті проходження навчальної практики студенти повинні знати:

- особливості структурної і функціональної організації рослинної клітини та її органодів;
- будову рослинних тканин і вегетативних органів;
- особливості розмноження, систематики, екології рослин;
- еколого-біологічні групи рослин, життєві форми і типи стратегій в угрупованнях;
- основи фітоценології і альгології
- визначники водних рослин;
- системактику вищих та нижчих рослин;
- методики визначення проективного вкриття, чисельності і та біомаси рослин в угрупованнях;
- особливості занурених, повітряно-водних рослин, плейстофітів і нейстофітів;
- екологічних розподіл рослин у штучних та природних водоймах.

У якості зразку студенти користуються науково-практичними розробками співробітників кафедри наведеними у переліку літератури.

База практики: проблемна науково-дослідна лабораторія кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрно-економічного університету, гідропарк та водні об'єкти м. Херсону.

Навчальні практики 2 курсу

Гідробиологія.

Мета навчальної практики – отримання знань про суть біологічних процесів в гідросфері, які підтримують біологічне різноманіття довкілля та визначають сталий розвиток біосфери, а також роль водної середовища в функціонуванні різноманітних природних угруповань.

В результаті проходження навчальної практики студенти повинні оволодіти:

- предмет, методи та задачі гідробиології;
- основні принципи та поняття в гідробиології;
- водні середовища та угруповання гідробіонтів;
- щільність, тиск, розподіл тепла, газовий режим водойм;
- екологічні зони різних водних об'єктів;
- екологічні зони моря, озера, річки, ставку;
- прісні води та їх гідробиологічні особливості;
- типи прісних вод. Життя бентосу. Життя нектону. Життя планктону;
- охорона гідросфери та гідробиологічних об'єктів;
- потік енергії і продуктивність екосистем гідробіонтів;
- основні види енергії в гідросфері;
- складові енергетичного балансу гідросфери;

- вплив клімату на продуктивність гідросфери і кількість гідробіонтів;
- особливості угруповань гідробіонтів різних кліматичних зон.

База практики. проблемна науково-дослідна лабораторія кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрно-економічного університету, Відділ природи Херсонського краєзнавчого музею.

Виробнича практика 3 курсу

Іхтіологія і рибництво.

Метою навчальної практики є набуття здобувачем навичок та умінь відбору, обробки та аналізу гідробіологічних проб на водоймах різного типу. Навчальні практики з іхтіології та рибництва можуть здійснюватись в літній період на виробництві у профільних рибничих господарствах, якими передбачено комплексне вивчення іхтіології та основ риборозведення у штучних умовах або на природних водних об'єктах. Під час практики студенти знайомляться із специфікою експедиційних робіт на водоймах різного типу, принципами, методикою та методологічними прийомами комплексного дослідження водойм, з основними засобами відбору гідробіологічних проб, методами їх фіксації, транспортування та обробки.

Під час практики студент повинен освоїти наступні компетенції:

- здійснювати вибір місця (станції) для відбору гідробіологічних проб;
- застосовувати відповідне обладнання для відбору проб і камеральної обробки;
- оцінювати стан розвитку окремих компонентів кормової бази;
- проводити комплексну оцінку запасів кормової бази риб;
- розраховувати середній ступінь покриття штучних та природних водойм вищою водною рослинністю;
- оцінювати рибні запаси водних екосистем різних типів.

Польові експедиції та екскурсії чергуються з лабораторними заняттями, де студенти опановують прийоми та методи камеральної обробки зібраних гідробіологічних та іхтіологічних проб.

Головний підсумок практики полягає в оволодінні студентами основними прийомами відбору, фіксації, транспортування та обробки проб фіто-, зоо- бактеріопланктону, бентосу, перифітону, вищої водної рослинності, методів здійснення їх камеральної обробки в лабораторних умовах, визначення видового складу, біомаси та чисельності гідробіонтів, переносу речовини та енергії по трофічних ланцюгах, оцінювати рибні запаси водних об'єктів.

База практики: Науково-дослідна лабораторія «Перспективи аквакультури» кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрно-економічного університету; рибничі господарства та науково-дослідні інститути гідроекологічного спрямування.

3. ПРОГРАМА І ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика студентів є обов'язковою і невід'ємною складовою частиною навчально-виховного процесу. Вона передбачена навчальним планом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної.

Метою практики є формування у майбутнього фахівця професійних практичних знань з рибогосподарської діяльності, закріплення набутого досвіду та безпосередня практична підготовка до самостійної високоєфективної роботи на посаді іхтіолога-рибовода в риборозвідних, сільськогосподарських, промислових, природо охоронних та інших організаціях; збір матеріалів для майбутніх кваліфікаційних робіт бакалавра та магістра.

Завдання практики:

- закріпити і поглибити теоретичні знання та професійні навички при вирішенні виробничих завдань,
- набути досвід практичної роботи за спеціальністю;
- вміти оцінити стан природного середовища в межах досліджуваного об'єкту (рибничого господарства, природної або штучної водойми);
- зібрати і обробити інформацію про розвиток небезпечних антропогенних процесів;
- оцінювати і прогнозувати стан рибних запасів у природних та штучних водоймах;
- досліджувати сучасну екологічну ситуацію району, окремих площ зони впливу сільськогосподарських підприємств;
- знати методики та технічні засоби, необхідні для здійснення природоохоронних робіт;
- вивчати сучасні досягнення науки і техніки, вміти організовувати науково-дослідницьку роботу.

Виробничу практику студенти проходять на рибничих заводах, у фізичних осіб-підприємців, рибничих фермерських господарствах, товариствах з обмеженою відповідальністю, державних установах з іхтіологічних досліджень, філіях кафедри на виробництві, приватних підприємствах, підприємствах, що мають установки замкнутого водопостачання, рециркуляційні аквакультуральні системи, сільськогосподарських виробничих кооперативах, фахових сільськогосподарських та промислових підприємствах різних форм господарювання, які відповідають вимогам та напряду практики, тощо.

Виробничу практику студенти можуть проходити також в спеціалізованих господарствах за кордоном. Зміст і завдання практики при цьому суттєво не змінюється за винятком особливостей, обумовлених законодавством країни, в якій студент проходить виробничу практику.

Діяльність керівників виробничої практики

Керівники практики:

- проводять необхідні організаційні інструктажі про порядок проходження практики, дотримання техніки безпеки тощо;
- забезпечують умови якісного проходження практики у відповідності з навчальним планом і програмою;
- контролюють виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку господарства (установи);
- перевіряють щоденник і звіт студентів з практики, надають відгук про їхню роботу. У звіті вказують на недоліки і вносять пропозиції щодо удосконалення практичної підготовки студентів.

Загальне керівництво практикою покладається на керівника чи заступника підприємства (установи), а безпосереднє – на керівника підрозділу, в якому студент проходить практику.

У відповідності з угодою між університетом і господарством (установою) останнє надає студентам місця практики і створює необхідні умови для її успішного проходження. При цьому студент може проходити практику як стажист або бути призначеним на штатну посаду керівника середньої ланки (рибовода, асистента, бригадира, помічника бригадира, заступника завідувача виробничої ділянки тощо).

На господарство покладаються:

- проведення обов'язкових інструктажів з охорони праці і оформлення при цьому відповідної документації;
- контроль за виконанням студентами умов договору і правил внутрішнього трудового розпорядку господарства;
- при потребі забезпечення студентів гуртожитком або орендованим житлом.

Обов'язки студента на виробничій практиці.

При проходженні практики студент зобов'язаний:

- пройти первинний інструктаж з охорони праці на підприємстві про що зробити відповідні відмітки у журналі інструктажів установи;
- виконати завдання, передбачені програмою практики;
- неухильно виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку господарства;
- ініціювати впровадження у виробництво досягнень науки і передової практики;
- вести щоденник проходження практики;
- у встановлені строки подати письмовий звіт про проходження практики. Після перевірки керівником практики звіту студент захищає його перед комісією. При оцінці роботи студента на практиці приймаються до уваги його характеристика від господарства (установи), якість написання звіту і щоденника та знання і уміння, виявлені комісією.

3.1. Загальні методичні рекомендації до написання звіту про виробничу практику

Звіт повинен містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми виробничої практики, а також науково-обґрунтований критичний аналіз виробничої діяльності господарства. Обов'язковим є висвітлення особистої участі студента у виробничій діяльності господарства.

Звіт про виробничу практику бажано складати за нижче наведеним планом:

ТИТУЛЬНИЙ ЛИСТ

ЗМІСТ

ВСТУП

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСТВА (УСТАНОВИ), ДЕ ПРОХОДИЛА ПРАКТИКА

1.1. Місцезнаходження господарства (установи)

1.2. Коротка історична довідка про господарство (установу)

1.3. Напрямок діяльності господарства (установи)

1.4. Трудові та матеріальні ресурси, їх динаміка і структура

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ БАЗИ ПРАКТИКИ

2.1. Звітна документація процесів, що використовуються господарством

2.2. Оцінка та опис основних технологічних процесів бази практики

2.2. Висновок про діяльність рибничого господарства та можливі шляхи вдосконалення його технологічних процесів

3. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

У розділі № 2 звіту можуть бути представлені не всі запропоновані підрозділи, їх набір і ступінь деталізації викладення матеріалу визначається специфікою діяльності господарства – бази практики та попередньо узгоджується із викладачем-керівником практики від ХДАЕУ.

3.2. Оформлення звіту про виробничу практику

Обсяг звіту повинен складати до 30 сторінок друкованого тексту. Текст звіту має бути написаний чітко і грамотно на папері розміром А-4 (210x297 мм) шрифтом Times New Roman 14 зі строковим інтервалом 1,5.

При написанні потрібно залишити поля: ліворуч від тексту 20мм, праворуч – 15 мм, зверху і знизу - 20 мм. Відступ для початку абзацу - 10мм, сторінки нумеруються зверху, в правому куті аркуша.

Всі таблиці та ілюстрації (малюнки, рисунки, фотографії) повинні мати загальну порядкову нумерацію ліворуч перед заголовком з визначенням одиниць виміру і дат спостережень.

В тексті звіту таблиці та ілюстрації краще розміщувати безпосередньо після посилання на них і супроводжуватися коротким і вичерпним їх аналізом в тексті.

Не допускається вживання загальноприйнятих скорочень типу РР (рослиноїдні риби) тощо, за винятком таблиць.

Числа до десяти за відсутності розмірності (г, т, см, мл і ін.) у тексті записують словами, а більше десяти - цифрами. Дробі записують тільки цифрами.

Числа з розмірністю записують цифрами (10 м², 20°С, 1-2 кг з розрахунку на 100 кг живої маси, тощо).

Слід дотримуватися прийнятих скорочень одиниць виміру фізичних чи інших величин (мкг, мг, г, кг, ц, т, мм, см, м, км, с, хв, год, корм, од., мдж та ін.).

Усі сторінки (включаючи сторінки з рисунками, таблицями, фотографіями) нумеруються за порядком, починаючи з титульної (на першій титульній сторінці номер не ставиться). Номер проставляється у верхньому правому куті, починаючи з листа, наступного за титульним.

Після титульного листа розміщується «Зміст» з позначенням початкових сторінок всіх розділів і підрозділів.

Короткий зміст окремих розділів має відповідати таким вимогам.

ВСТУП. Вступ – початковий елемент звіту. Він повинен являти собою чітке введення до основних розділів. Тут відмічаються найважливіші особливості діяльності підприємства (установи), що було обране як база практики, а також пріоритетні завдання, які вирішувались студентом під час практики.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСТВА (УСТАНОВИ), ДЕ ПРОХОДИЛА ПРАКТИКА. При написанні розділу використовується довідкова література, матеріали статистичної звітності, матеріали із землевласності, результати господарської діяльності окремих галузей і підрозділів. На їх основі висвітлюється інформація, передбачена пунктами плану цього розділу.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ БАЗИ ПРАКТИКИ

Зміст розділу та кількість підрозділів у процесі написання звіту можуть змінюватись в залежності від специфіки діяльності бази практики. Завдання студента описати найбільш повно усі технологічні процеси, які використовує рибниче господарство в процесі діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

У розділі висвітлюється основна діяльність студента на базі практики, особиста участь у виробничих (технологічних) процесах, результати обрахунків поточної інформації, правила ведення іхтіологічних журналів, відомостей, проміжних звітів та іншої спеціальної документації та бланків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.

Висновки повинні впливати із основних положень, викладених у звіті. Вони дозволяють зробити чітку уяву про проходження студентом виробничої практики і оволодіння ним майбутньою спеціальністю. Тому їх слід подати у вигляді окремих і пунктів з послідовною нумерацією.

Надаються власні пропозиції, рекомендації щодо покращення технологічних процесів у господарстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

До списку включаються лише ті джерела, якими студент користувався при написанні звіту. Публікації, видання українською та російською мовами, розміщують мовою оригіналу по мірі застосування в тексті рукопису (за першою літерою прізвища автора чи назви публікації). Джерела, видані іншими мовами наводять за латинським алфавітом. Назви міст видання наводять без скорочень, окрім Києва. Посилання в тексті Роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за списком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7] ...».

Оформлення бібліографічного списку у списку використаних джерел необхідно проводити з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

ДОДАТКИ ДО ЗВІТУ ВКЛЮЧАЮТЬ ТАКІ ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ (додаток А, Б, В):

- щоденник;
- договір;
- повідомлення

3.3. Правила ведення щоденника виробничої практики

Щоденник виробничої практики є звітним документом про виконання студентом програми практики. Щоденник друкується у форматі А4-А5.

Записи в щоденнику практикант веде щоденно (додаток 3), в яких вказується дата, назва технологічного процесу (роботи), в якому він приймав безпосередньо участь, описуються головні складові елементи процесу (роботи). Обов'язково вказати, що саме зробив практикант в організації вказаного технологічного процесу (роботи).

Щоденник обов'язково регулярно підписується керівником практики, викладачем (з загальною оцінкою і зауваженнями), завіряється в кінці проходження практики керівником підприємства. Без щоденника, заповненого згідно з вимогами, звіт не приймається до захисту, тому що щоденник є основою написання всіх розділів звіту.

3.4. Форми та методи контролю результатів виробничої практики

Після закінчення терміну виробничої практики повністю оформлений письмовий звіт та щоденник практики, що підписані безпосередньо керівником від бази практики, студент подає на рецензування керівнику практики від кафедри.

Після перевірки письмового звіту і щоденника керівником практики від кафедри проводиться його захист у вигляді заліку перед комісією. Доповідь студента за результатами практики бажано супроводжувати мультимедійною презентацією та підтверджувати фото (відео) матеріалами.

Результати виробничої практики, враховуючи якість знань, повноту і обсяги зібраного матеріалу згідно з письмовим звітом, щоденником практики і відповіддю студента на захисті, є підставою щодо отримання заліку.

Отримання незадовільної оцінки передбачає повторне проходження студентом виробничої практики або проведення повторного захисту після доопрацювання матеріалів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Андрющенко А.І., Алімов С.І. Ставове рибництво: Підручник. - К.: Видавничий центор НАУ, 2008. - 636 с.
2. Довідник рибовода // За ред. П.Т. Галасуна, - К.: Урожай, 1985. – 184 с.
3. Інтенсивні технології в аквакультурі / Р. Кононенко, П. Шевченко, В. Кондратюк, І. Кононенко / К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 430 с.
4. Микитюк П.В., Якубчак О.М. Хвороби прісноводних риб.- К.: Урожай, 1992.-160 с.
5. Микитюк П.В. Технологія переробки риби. – К., 1999.-126 с.
6. Сондак В.В., Петрук А.М. Ставове рибництво. Лабораторний практикум. Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2016. – 113 с.
7. Фермерське рибництво / Грициняк І.І. та ін. - К.: Наукова думка, 2008. - 560 с.

Додаткова література

8. Закон України "Про вищу освіту" від 17.01.2002 р., № 2984-111. - К.: ВР України, 2002. - 34 с.
9. Комплексна програма та методичні рекомендації до проведення практик у вищих закладах освіти за напрямом 1303 «Водні біоресурси». Освітньо- кваліфікаційні рівні: 6.130300 - бакалавр, 7.130.301 - спеціаліст, 8.130301 - магістр, РВВ «Колос», 2005. -54 с.
10. Коржов Є. І. Екологічні аспекти збільшення солоності вод Дніпровсько-Бузького лиману на сучасному етапі існування його водної екосистеми / Є. І. Коржов, П. С. Кутіщев, О. В. Гончарова // Екологічна безпека держави: тези доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів, м. Київ, 23 квітня 2020 р., Національний авіаційний університет / редкол. О. І. Запорожець та ін. – К.: НАУ, 2020. – С. 80-81.
11. Коржов Є. І. Еколого-гідрологічна характеристика Кардашинського лиману / Є. І. Коржов, В. Л. Гільман // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – К.: Обрії. – 2015. – Том 2(37). – С. 100-108.
12. Коржов Є. І. Термінологічні особливості географічних назв елементів гідрографічної мережі нижньої течії річок / Є. І. Коржов, Ю. В. Пуленко // Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference (August 8-10, 2021). – Kharkiv, Ukraine: SPC–Sci-conf.com.ua, 2021. – P. 325-331.
13. Норми часу для планування й обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів (наказ Міністерства освіти і науки України від 7.08.2002 № 450). - К., 2002. -12 с.

14. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (наказ Міністерства освіти України від 2.06.1993 № 161). -К, 1993. - 24 с.
15. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України / наказ Міністерства освіти України від 8.04.1993 № 93. - 17 с.
16. Положення про організацію навчального процесу в ХДАУ. - Херсон:, 2005.-38 с.
17. Положення про модульно-рейтингову систему навчання студентів та оцінювання їх знань. - Херсон: ХДАУ, 2005. - 19 с
18. Правила оформлення текстових документів. Методичні вказівки / У поряд. В.Ю. Шевченко - Херсон: ХДАУ.2005. -28 с.
19. Тимчасове положення про впровадження кредитно-модульної системи організації навчально-наукового процесу ХДАУ. - Херсон: ХДАУ, 2005. - 29 с.
20. Тімченко В. М. Прогноз впливу можливої реконструкції Каховської ГЕС на екосистеми пониззя Дніпра та Каховського водосховища / В. М. Тімченко, Г. О. Карпова, О. О. Гуляєва, Є. І. Коржов та ін. // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту., Сер. Біол., № 3-4 (64), 2015. – С.665–668.
21. Ушкаренко В.О., Смолієнко Н.Д., Осадчук І.В., Виноградова Т.І. Організація самостійної роботи студентів: Навчальний посібник. - Херсон: Айлант, 2005. - 96 с.
22. Honcharova O., Kutishchev P., Korzhov, Y. A Method to Increase the Viability of *Cyprinus Carpio* (Linnaeus, 1758) Stocking of the Aquatories Under the Influence Advanced Biotechnologies / *Aquaculture Studies*. – Turkey, Trabzon: Central Fisheries Research Institute (SUMAE), 2021. – 21, P. 139-148.
23. Honcharova O. V. Evaluation of the effectiveness of introduction of elements of innovative technologies at stocking of the transformed reservoirs by viable juvenile fish on physiological and ecological indicators / *Development trends of the world agriculture in the XXIst century: the view of the modern scientific community: Scientific monograph*. // O. V. Averchev, O. V. Honcharova, Ye. I. Korzhov, P. S. Kutishchev, etc. – Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. – P. 110-131.
24. Shevchenko I. V. Effect of Abiotic Factors upon Morphological Variability of *Fleuria lacustris* Larvae (Diptera, Chironomidae) / I. V. Shevchenko, Ye. I. Korzhov, P. S. Kutishchev, O. V. Honcharova, V. Yu. Shevchenko // *Hydrobiological Journal – Begell House (United States)*. Vol. 56, Issue 5, 2020. – P. 15-22.

ДОГОВІР № _____
про практичну підготовку здобувачів вищої освіти
Херсонського державного аграрно-економічного університету

місто Кропивницький

« ____ » _____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, Херсонський державний аграрно-економічний університет

(повне найменування навчального закладу)

(далі - Університет) в особі ректора університету, Юрія КИРИЛОВА

(посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі Статуту університету,

(статут або доручення)

і, з другої сторони, _____

(назва підприємства, організації, установи тощо)

(далі – база практики) в особі _____

(посада, прізвище та ініціали)

_____, що діє на підставі _____ (далі – сторони),

(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

I. Предмет договору

1. Сторони домовляються про співпрацю щодо практичної підготовки здобувачів вищої освіти університету.

2. Співпраця здійснюється з метою покращення практичних навичок осіб, що навчаються на безоплатній основі.

II. Обов'язки сторін

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти здобувачів вищої освіти на практику згідно з календарним планом, що додається.

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання здобувачами вищої освіти програми практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити здобувачам вищої освіти умови безпечної праці на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам-практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти університет.

1.7. Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8. Надавати здобувачам вищої освіти можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності бази практики, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

1.9. Додаткові умови _____

2. Університет зобов'язується:

2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список здобувачів вищої освіти, яких направляють на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку.

2.4. Університет зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність бази практики через утилізацію курсових, дипломних робіт та звітів у встановленому порядку.

2.5. Додаткові умови _____

III. Відповідальність сторін за невиконання договору

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством України.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складений у двох примірниках: по одному – базі практики і університету.

3.5. Невід'ємною частиною договору є календарний план практичної підготовки здобувачів вищої освіти ХДАЕУ.

3.6. Місце знаходження сторін:

університет: Херсонський державний аграрно-економічний університет,

юридична 73006 Україна, Херсонська обл., м.Херсон, вул. Стрітенська, 23, тел. (0552) 41-62-16, факс: (0552) 41-44-24, E-mail:office@ksau.kherson.ua

фактична 25031 Україна, Кіровоградська обл., м. Кропивницький, просп. Університетський, 5/2;

база практики: _____

Підписи та печатки:

Херсонський державний аграрно-економічний університет»

База практики:

Ректор _____ Юрій КИРИЛОВ _____
(підпис) (прізвище та ініціали) (підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 20__ року М.П. “ _____ ” _____ 20__ року

Календарний план практичної підготовки здобувачів вищої освіти ХДАЕУ

№ з/п	Шифр і назва спеціальності	ПІБ	Курс	Вид практики	Термін практики	
					початок	кінець
1						

Підписи та печатки:

Херсонський державний аграрно-економічний університет»

База практики:

Ректор _____ Юрій КИРИЛОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 20__ року

М.П. “ _____ ” _____ 20__ року

Кутовий штамп
(підприємства,
організації, установи)

ПОВІДОМЛЕННЯ

Здобувач вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету
(повне найменування вищого навчального закладу)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (рік навчання, факультет, спеціальність)
прибув «__» _____ 20__ року до _____
(назва підприємства, організації, установи)

і приступив до практики.

Наказом по підприємству (організації, установі) від «__» _____ 20__ року № _____ здобувач
вищої освіти _____
зарахований на посаду _____
(штатну, дублером, штатну роботу, практикантом)

_____ (штатні посади назвати конкретно)

Керівником практики від підприємства (організації, установи) призначено

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник підприємства (організації, установи)

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Печатка (підприємства,
організації, установи)

«__» _____ 20__ року

Керівник практики від Херсонського державного аграрно-економічного університету

_____ (назва кафедри)

_____ (підпис)

_____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ року

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний аграрно-економічний університет**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти _____ (вид і назва практики)
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
Факультет _____ (назва факультету)
Кафедра _____ (назва кафедри)
Освітній рівень _____ (назва освітнього рівня)
Освітня програма підготовки _____ (назва програми підготовки)
_____ курс, група _____

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, в організацію, установу.

Печатка
підприємства, організації, установи «__» _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи.

Печатка
підприємства, організації, установи «__» _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

